

ИЗВЈЕШТАЈ
О СТАЊУ У ПОЉОПРИВРЕДИ НА ПОДРУЧЈУ ГРАДА ЗВОРНИКА
ЗА 2024. ГОДИНУ

1. УВОД

Извјештај о стању о пољопривреди на подручју града Зворника за 2024. годину је припремило Одјељење за привреду и друштвене дјелатности Градске управе града Зворника (у даљем тексту: Одјељење).

Као извор података кориштене су званичне статистичке публикације, извјештаји надлежних органа управе и службене евиденције које се воде у Одјељењу.

Према подручној јединици Агенције за посредничке, информатичке и финансијске услуге (у даљем тексту: АПИФ) у Зворнику, у Регистар пољопривредних газдинстава је уписано укупно 346 правних и физичких лица са подручја града Зворника који су носиоци комерцијалних или некомерцијалних газдинстава. Од тог броја, њих 112 је ажурирало свој статус, а преосталих 234 није било активно током 2024. године.

Процењује се да ова газдинства имају просјечно по 2ha обрадивих површина што им омогућава да постигну обим производње који је потребан за регистрацију те да лакше остваре права на подстицаје од стране Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске и Града Зворника.

2. ПОЉОПРИВРЕДНА ПРОИЗВОДЊА

2.1. БИЉНА ПРОИЗВОДЊА

Град Зворник карактерише хетерогеност земљишног покривача, како у погледу заступљености појединих системских јединица, тако и у погледу својстава земљишта. То је условљено разликама у геолошкој подлози, надморској висини, рељефу, клими и вегетационом покривачу.

Према статистичким подацима, Град Зворник заузима површину од 37.757ha. Од тога је око 20.000ha пољопривредног земљишта. При томе је под воћњацима 1.300ha, а под ораницама и баштама 16.617ha.

Табела 1. Оквирна структура заступљених култура у ha

Пољопривредно земљиште (ha)	Кукуруз (ha)	Стрна жита (ha)	Поврће (ha)	Кромпир (ha)	Дјетелина (ha)	Воћњаци (ha)	Ливаде (ha)	Пашњаци (ha)	Неплодно и необрађено земљиште (ha)
20.000	5.800	700	500	350	500	1.300	4.320	3.600	2.760

Извор: ЈУ Завод за статистику Републике Српске

Уз повољне агроколошке и климатске услове, то пружа могућност за унапређење биљне производње. Ту се прије свега мисли на повећање површина под јагодичастим воћем и занављање засада шљиве, јабуке и крушке, а затим на повећање површина под силажним кукурузом и крмним биљем уз мелиорацију природних пашњака како би се побољшала основа за узгој сточе, односно производњу меса и млијека.

2.1.1. Производња кукуруза

На подручју града Зворника се највише узгаја кукуруз као основна ратарске културе која има базичан значај за сточарску производњу. Процењује се да је у 2024. години са засијане површине од око 5.800ha, убрано око 23.000t меркантилног кукуруза доброг квалитета зрна. То значи да је остварен просјечан принос од 3,5t/ha до 4t/ha. При томе треба напоменути да принос зависи од агроклиматских зона. Наиме, у предјелима који се налазе на већим надморским висинама и гдје је земљиште лошијег квалитета, приноси су нижи. Истовремено, у предјелима који се могу сматрати и житницама (мјеста на мањој надморској висини, са бољим квалитетом земљишта, са подземним водама на малим дубинама, као што су парцеле поред ријеке Дрине), принос је значајно већи (и до 8t/ha). Скоро сва произведена количина меркантилног кукуруза је у највећем обиму ускладиштена код индивидуалних пољопривредних произвођача и користи се превасходно за исхрану сточе. Само је једна мања количина откупљена и ускладиштена код локалних откупљивача.

2.1.2. Производња стрних жита

Производња стрних жита је стабилног карактера, односно на нивоу вишегодишњих просјека. Због високих трошкова производње, стрна жита се углавном узгајају за властите потребе. Пшеница је

најзаступљенији усјев који се сије на око 550-600ha. Слиједе јечам на око 70-80ha, оvas на око 5ha и тритикале на око 15-20ha. Због релативно добрих временских прилика које су пратиле цио производни циклус и саму жетву, у 2024. години је постигнут добар квалитет зрна пшенице и осталих стрних жита тако да су највеће количине произведене меркантилне пшенице откупљене и лагероване код локалних млинара, док су остала произведена стрна жита употребљена претежно у производњи сточне хране.

2.1.3. Производња кабасте сточне хране

Када је у питању производња кабасте сточне хране, може се рећи да се из године у годину остварују релативно ниски приноси, како на сијаним, тако и на природним травњацима. С обзиром на значајне површине и велике потребе за овим хранивом, неопходно је приступити рекултивацији постојећих површина у смислу значајнијег кориштења природних и минералних ђубрива, као и засијавању нових површина дјетелинско-травним смјешама.

Када је у питању производња силажног кукуруза, у 2024. години настављен је тренд стагнације засијаних површина (70-80ha) иако је силажни кукуруз изузетно значајан за исхрану различитих категорија говеда (музне краве, јунади).

2.1.4. Производња повртларских култура

Током 2024. године, повртларске културе су заузимале значајне површине. Производња краставца корнишона је највећим дијелом била уговорена са прерађивачком индустријом, а остале културе су се гајиле за подмирење властитих потреба и продаје на пијаци.

Будућност производње повртларских култура је условљена примјеном модерних система за наводњавање и подизањем заштићених простора (пластеника и стакленика). У задњих неколико година изражен је интерес пољопривредника за подизање пластеника који практично "нуде" интензивну производњу током читаве године и пласман производа "ван сезоне" када су цијене знатно веће. У том периоду је кроз личне инвестиције пољопривредника, локалне подстицаје и донације различитих организација, подигнуто више десетина пластеника укупне површине око 6.000m². Само у 2024. години је под пластенике стављено око 1.500m².

2.1.5. Воћарска производња

Основна карактеристика воћарске производње је квалитативно мјењање сортимената производних сорти и интензивнија примјена адекватних агротехничких и превентивно-заштитних мјера од биљних болести и штеточина. Све то доприноси остваривању већих приноса воћа и побољшању квалитета производа.

Када је у питању структура површина под воћем, може се рећи да је највише површина под шљивом. Најзаступљеније сорте су "Чачанка" и „Стенлеј“. Учешће „Пожегаче“ се из године у годину квантитативно смањује. Истовремено се повећава производња јабука, крушака и другог воћа.

На основу теренског увида и реализације Програма подстицаја за развој пољопривредне производње на подручју града Зворника, дошло се до податка да су у 2024. години засађене 5.522 саднице коштичавог, јабучастог и језграстог воћа. То потврђује интерес пољопривредника за воћарску производњу гдје се улагањима у нове засаде ствара основа за остваривање значајних прихода у наредних 20 година.

У 2024. години је род воћа био очекиван и стандардан за агроеколошке услове на подручју града Зворника, а откупне цијене су се кретале од 0,60 до 0,70 KM/kg.

И поред очекивања да ће се наставити позитивни трендови у производњи јагодичастог воћа, током 2024. године је дошло до стагнације у заснивању нових засада малине, купине и јагоде. Иако је на тржишту био доступан квалитетан и биолошки исправан садни материјал, није дошло до подизања нових засада. Може се рећи да су ниске и нестабилне откупне цијене највише утицале на смањење интереса за ову врсту воћарске производње. Томе је још допринела недовољна развијеност адекватних система за наводњавање, као и смјештајних и прерађивачких капацитета. Из свега овог се може извести закључак да постоје повољни природни услови и традиција производње шљиве и јагодичастог воћа, али да се мало ради на финализацији ових производа у смислу изградње мањих смјештајних и прерађивачких капацитета чије постојање је неопходно за затварање ланца производње.

2.2. СТОЧАРСКА ПРОИЗВОДЊА

Током 2024. године је дошло до смањења сточног фонда. Разлог за то је чињеница да је настављен тренд раста цијена сточне хране који не прати кретање цијене стоке и сточних производа.

Табела 2. Сточни фонд

Врста	Музне краве	Јунад	Свиње	Овце и козе	Живина	Коњи	Пчеле, кошнице
Број	1.250	1.500	9.000	15.000	60.000	150	7.400

Извор: ЈУ Завод за статистику Републике Српске

Да би се унапредили услови за сточарску производњу, потребно је унапредити обим производње и квалитет крмног биља, као и понуду концентроване сточне хране.

2.2.1. Производња млијека

Процјењује се да је током 2024. године произведено око 4.000.000^l млијека, а да су прерађивачи откупили свега око 1.000.000^l млијека.

У овој години је дошло до смањења броја музних грла. Осим раста цијена сточне хране и нестабилности цијена стоке и сточних производа уопште, на ово су посебно утицале ниске откупне цијене млијека, различити износи премија по основу квалитета и непрофесионалан однос откупљивача и прерађивача према произвођачима у смислу кашњена са исплатама у дужем временском периоду. Све то је дестимулативно утицало на фармере па су многа музна грла продата или завршила у клаоници.

2.2.2. Тов јунади

С обзиром на расположиве потенцијале, може се рећи да обим производње јунећег меса није на задовољавајућем нивоу. Разлог томе је то што на овим просторима још увијек нема довољно у понуди квалитетног товног материјала. Додатни проблем представља диспаритет цијена између телад и утовљене јунади, као и коришћење традиционалних, економски неисплативих врста хранива умјесто високовриједних биолошких хранива.

Према статистичким подацима и информацијама са терена, у 2024. години утовљено је око 1.400 грла товне јунади кланичне тежине од 550kg до 600kg која су у највећем дијелу продата закупцима и приватним месарима. Процјењује се да је у овом периоду произведено око 368t јунећег меса.

2.2.3. Тов свиња

Свињогојство по својим природним карактеристикама и реалним могућностима заузима прво мјесто у структури производње меса. Иако је ова производња усмјерена прије свега на задовољавање властитих потреба, појављују се тржишни вишкови за које нема организованог откупа.

На подручју града Зворника постоји неколико већих производних објеката које се баве узгојем приплодних грла и товом свиња. Међутим, велике и честе осцилације цијена сточне хране и товљеника су лимитирајући фактор за подизање већег броја фарми. Ипак, треба истаћи да је у последњем периоду дошло до значајног побољшања расног састава товних свиња у односу на период од прије неколико година.

Током 2024. године остварени су бољи резултати това. Процјењује се да је произведено око 375t свињског меса. Поред тога, постигнуте су повољније откупне цијене него претходне године тако да је остварена и већа добит.

2.2.4. Овчарство

Овчарска производња у задње вријеме показује извјесну стагнацију. Разлог томе лежи у традиционалном начину узгоја и искориштавању оваца. То значи да се узгој оваца базира на производњи меса и то без организованог откупа те да се не врши продаја вуне и мљечних производа. Другим ријечима, овце се узгајају највећим дијелом за сопствене потребе, а само малим дијелом за продају у смислу гарантованог откупа.

Веома битно је напоменути да током 2024. године није дошло до појаве заразних болести код оваца. Међутим, остао је изражен проблем напада паса луталица на овце услед којих долази до угинућа и принудног клања, односно смањења укупног броја оваца. Град Зворник настоји да исплатом новчаних помоћи надокнади дио ових директних и индиректних штета на сточном фонду.

2.2.5. Живинарство

Живинарство је грана сточарства која посједује највећу репродуктивну способност што омогућава изузетно брз обрт и пружа добру прилику за остваривање профита.

Међутим, и ова врста производње је изложена нестабилности цијена хране и откупних цијена производа. Такође, нема гарантованог пласмана. Због свега тога нема ни већих производних

објекта. Изузетак је једна фарма капацитета око 60.000 бројлера у турнусу која врши услужни тов за познатог купца.

На крају се може закључити да је узгој живине прије свега орјентисан на подмирење властитих потреба за месом и јајима.

3. ПЕРАДА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА

Град Зворник располаже одређеним капацитетима из области прерађивачко-прехранбене индустрије. Ту се прије свега мисли на капацитете за прераду жита и производњу брашна, тјестенина, пекарских производа и кондиторских производа, те производњу сточне хране. Међутим, они углавном користе сировине из увоза (Србија и друге земаље).

Главни носилац активности је "Воћар-промет" доо Глумина у кооперацији са „Adriatic group“ из Беча. Ријеч је о фабрици за прераду воћа и поврћа на површини од 5.000m² и капацитета око 6.000t (4.000 стаклених тегли на сат). Тренутно је активна производна линија за кисели програм. У плану је активирање линије за слатки и топли програм. Тиме ће се створити претпоставка за откуп и прераду свих произведених вишкова воћа у сокове, џемове и компоте.

Предузеће "Студен-пром" доо Зворник се бави скупљањем, увозом, клањем, прерадом пужева те откупом и прерадом малине и купине. Своје производе пласира на страна тржишта. У кругу фабрије има хладњачу максималног инсталисаног капацитета до 4.000t.

"Смрчак" доо Зворник је привредно друштво које се бави сакупљањем, прерадом и прометом гљива, љековитог биља, шумских плодова, воћа и поврћа. Посједују своје капацитете за складиштење и прераду (сушаре, хладњаче и осталу процесну опрему). Капацитет хладњаче је око 2.000t за воће и то углавном за јагодичасто воће из сопствене производње, односно из производње кроз мрежу коопераната. Капацитет сушаре је 40t/24h. Специфичност овог привредног друштва је то што има развијену и сертификовану органску производњу малине која је све траженија на пробирљивим тржиштима Европске уније.

Постоје и смјештајно–прерађивачки капацитети у области млинарско-прерађивачке индустрије. „Кесо-промет“ доо Каракај располаже са новим млином капацитета 120t/24h и силосима капацитета око 14.000t. Такође, "Трио" доо Тршић има силосе капацитета око 6.500t, док у „Делгрос комерц“ доо Зворник постоје силоси капацитета око 2.500t, а у "Моларис доо Зворник силоси капацитета око 2.000t. Сва ова привредна друштва се баве откупом, прерадом и продајом житарица, односно производњом брашна, сточне хране (сточног брашна, концентрата и сл).

С обзиром да је развој прерађивачко-прехранбене индустрије и пољопривредне производње, узајамно условљен, било би веома корисно да прерађивачи понуде стимулативне мјере за производњу потребних сировина и да се реализују заједничка улагања у примарну пољопривредну производњу.

Велику улогу могу имати и земљорадничке задруге и удружења пољопривредних произвођача. На подручју града постоје три правна лица која се баве агро-бизнисом у складу са законским прописима о задругама. То су "Агроподриње" доо Пилица, "Гаља" доо Глумина и "Еконик" зз Пилица. Међутим, не постоји удружење пољопривредних произвођача које би омогућило заједнички наступ пољопривредника који се баве одређеном врстом пољопривредне производње. Удруживањем би пољопривредни произвођачи би могли да лакше и под повољнијим условима пласирају своје производе купцима. Суштина удруживања пољопривредних произвођача је остваривање континуитета, квалитета и квантитета у производњи.

4. РЕАЛИЗАЦИЈА ПОДСТИЦАЈНИХ МЈЕРА ЗА РАЗВОЈ ПОЉОПРИВРЕДЕ

Унапређењу пољопривредне производње на подручју града Зворника доприноси додјела подстицаја од стране Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске и Града Зворника.

4.1. Подстицаји ресорног министарства

Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске (у даљем тексту: Министарство) почетком сваке календарске године доноси Правилник о условима и начину остваривања новчаних подстицаја за развој пољопривреде и села на основу којег се регистрованим пољопривредним произвођачима додјељују новчани подстицаји.

Према правилнику за 2024. годину, право на регресивно дизел гориво остварило је 112 регистрованих газдинстава са подручја града Зворника. Износ новчаног регреса био је 0,80 КМ/л што значи да су пољопривредници плаћали дизел гориво 80 фенинга мање у односу на малопродајну

цијену на бензинским пумпама које су биле овлаштене за вршење дистрибуције дизел горива, а у складу са уредбом Владе Републике Српске.

Када су у питању остали подстицаји Министарства, поднијето је око 30 захтјева у вези са производњом пшенице и набавком механизације. Процјењује се да је Министарство одобрило око 15.000,00 КМ по основу премија за остварену организовану производњу краставаца корнишона (400t краставаца корнишона откупљено је од стране 33 "Воћар") и 150.000,00 КМ по основу премија за откупљених 1.000.000l млијека (у просјеку 0,15КМ/l). Поред наведених, ту су још премије за производњу и узгој пчела - 84 пчелара са подручја града Зворника који имају преко 50 пчелињих друштава пчела, остварили су право на новчану у укупном износу од 62.254,00 КМ.

4.2. Локални подстицаји

Скупштина града Зворника доноси годишње програме коришћења буџетских средстава за унапређење пољопривредне производње на подручју града Зворника.

Захтјеве за остваривање права на новчани подстицај по Програму коришћења буџетских средстава за унапређење пољопривреде производње на подручју града Зворника за 2024. годину (у даљем тексту: Програм), поднијело је 614 пољопривредних произвођача. Њима су одобрени новчани подстицаји за остварену робну пољопривредну производњу и подизање нових засада воћа у укупном износу од 461.602,75 КМ.

Табела 3. Структура одобрених подстицаја у 2024. години

Категорија подстицаја	Број поднијетих захтјева	Број јединица подстицаја	Укупно одобрено средстава (КМ)
Товна јунад	82	663	92.820,00
Товне свиње	226	7193	143.860,00
Музне краве	64	404	80.800,00
Приплодне јунице	32	66	13.200,00
Пчеларство	184	5783	57.830,00
Нови засад воћа (коштичаво и јабучасто)	31	5465	27.325,00
Нови засад јагодичастиг воћа (ha)	-	-	-
Нови засад ораха	-	-	-
Нови засад љешника	1	57	456,00
Соја	5	4,5	2.250,00
Пластеници	62		43.061,75
		УКУПНО	461.602,75

Из Програма је подржана изградња једног капиталног објекта. Затим је организован одлазак пољопривредних произвођача на три сајма пољопривреде и реализовано је девет стручних предавања и обука за пољопривредне произвођаче. Поред тога, обезбјеђена је бесплатна хемијска анализа 150 узорака земљишта и тако је настављена пракса провођења ове веома важне агротехничке мјере коју пољопривредни произвођачи углавном не проводе самостално.

Такође, настављена је сарадња са ЈП „Противградна превентива Републике Српске“ Градишка. Још 2008. године реализован је пројекат изградње 10 противградних станица које са противградним станицама са подручја сусједних општина чине јединствен систем одбране од градоносних облака. Овим системом одбране се управља из радарског центра у Новој Тополи, Градишка, а стријелци противградних станица са подручја града Зворника су у стању приправности и спремни на дјеловање у периоду од априла до октобра. У 2024. години Град Зворник је издвојио 36.000,00 КМ за финансирање система противградне заштите, а у складу са одлуком Владе Републике Српске.

5. ЗАКЉУЧЦИ И ПРЕПОРУКЕ

С обзиром на све напред изнијето, може се закључити да је током 2024. године повећан обим пољопривредне производње.

Ако се узму у обзир локалне откупне цијене пољопривредних производа, може се процјенити да је остварен укупан приход у износу од минимално 30 милиона КМ од пољопривредне производње, укључујући биљну производњу (кукуруз, пшеница, кромпир, воће, поврће и остале културе) и сточарску производњу (товна јунад и свиње, одгојене приплодне јунице, овце-јагњад, живина, млијеко и мед).

С обзиром да расположиви аграрни ресурси нису довољно искоришћени, у наредном периоду пажњу пољопривредника, релевантих привредних субјеката и органа управе треба усмјерити на:

- повећање површина под ораницама,
- провођење адекватних агротехничких мјера у производњи кукуруза и стрних жита,

- повећање обима производње крмног и индустријског биља која је услов за савремену сточарску производњу,
- формирање мини-фарми за производњу млијека од пет и више музних грла, фарми за тов од пет и више јунади, односно 30 и више товних свиња,
- увоз квалитетног приплодног материјала с циљем побољшања расног састава,
- повећање продуктивности у производњи примарних анималних производа, нарочито млијека по музној крави, меса по товљенику, броја прасади по леглу,
- подстицање тзв. јавног пласмана меса у смислу продаје товљеника регистрованим прерађивачима ради уласка у реалне токове,
- интензивнији узгој језграстог и коштичавог воћа,
- изградња система за наводњавање и заштићених простора у циљу постизања већих приноса у воћарству и повртларству,
- проширење постојећег обима производње и тржишну оријентацију газдинстава,
- изградња савремених капацитета за финализацију пољопривредних производа који су извозно оријентисани,
- едукација пољопривредника.

Предлаже се Скупштини Града да усвоји овај Извјештај.

ОБРАЂИВАЧ:

ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА ПРИВРЕДУ
И ДРУШТВЕНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ

ПРЕДЛАГАЧ:

ГРАДОНАЧЕЛНИК